

William Faulkner - Peter Nicolaisen

William Cuthbert Faulkner (1897-1962) va créixer a Oxford, un poblet de 2.000 habitants del Sud profund dels Estats Units. Va estudiar fins als disset anys, no va viatjar gaire -i de fet els seus escassos trasllats no van afectar gens els millors llibres que va escriure-, era enemic de tertúlies literàries i de tot el que s'assemblés a la crítica o a la teoria. I, tanmateix, és un dels grans narradors d'aquest segle i un dels grans experimentadors de les estructures novel·lístiques. La seva influència no s'ha esgotat ni de bon tros. No hi havia res en la seva família, el seu entorn, ni la seva formació que el predisposés a escriure: no era el que s'entén per una persona culta, i ni tan sols tenia una biblioteca en condicions. El cas de Faulkner és un dels pocs en què sembla que el talent es va donar en estat pur.

El seu caràcter autodidacte és una de les causes de les seves marrades literàries. Abans de trobar la seva pròpia veu va provar sort amb la *Commedia dell'arte*, la poesia decadentista i alguna novel·la romàntica. Malgrat els fracassos successius, Faulkner no va perdre en cap moment la confiança en si mateix, i va dedicar tot el temps que va poder a escriure. “Ets un jove del camp, tot el que coneixes és un petit indret del Mississipí on has nascut”, li va dir Sherwood Anderson, i no s'equivocava. Quan el 1929 comença la novel·la *Sartoris* s'adona que no viurà prou anys per evocar totes les escenes quotidianes que ha viscut al seu poble i a la rodalia. De mica en mica, en les seves novel·les i contes va creant el comtat de Yoknapatawpha, capital Jefferson, de 2.400 acres quadrats, on viuen 6.289 blancs i 9.313 negres. D'aquests habitants l'autor n'identifica uns 600 pel nom. Pel que fa a la terra, fa l'efecte que n'ha descrit cada arbust, cada magatzem i cada xemeneia. És com si, més que un literat, Faulkner fos l'historiador o cronista d'aquest comtat imaginari del nord del Mississipí, que va creixent i es va materialitzant davant el lector a mesura que va reconeixent els mateixos personatges i entorns en els diferents llibres. Hi ha algunes incoherències (canvis de nom, edats que no avancen), però, com diu Malcom Crowley, és millor considerar-les pensades posteriors que no pas errors.

En la família de William Faulkner, el passat és sempre més esplendorós que el present, com al Sud del segle XX. El seu besavi va construir el ferrocarril de la regió i va crear i manar el segon regiment d'infanteria del Mississipí, i el seu avi va continuar els excessos de violència, alcohol i arrogància; però amb el seu pare comença la decadència familiar, ja que es va mantenir a l'ombra dels avantpassats il·lustres i tots els negocis que va iniciar van fracassar. Les novel·les de Faulkner recullen aquest passat que sempre s'imposa al present, i un temps que tendeix a petrificar-se. El mateix Faulkner es va casar amb la dona que l'havia rebutjat més de deu anys abans. Aquest casament segurament va tenir més a veure amb l'orgull, el fatalisme i la tossuderia que no pas amb la continuïtat sentimental.

Per l'autor d'*El soroll i la fúria*, escriure està per sobre de tot: “Un bon escriptor no té pietat. Per tal de perfeccionar un llibre l'escriptor es desempallega de tot: honor, orgull, decència, seguretat, felicitat. Robaria a la seva pròpia mare. L'art no té res a veure amb la pau ni amb l'assossec”. Lluny dels jocs de prestidigitació i de la vida social, l'escriptor es concentra en l'obra i intenta superar-se a cada llibre, capbussant-s'hi més enllà de tot control intel·lectual. Aquests períodes de treball intens s'alternaven amb borratxeres igualment absolutes, en què Faulkner perdia el control durant setmanes senceres. La dedicació amoral a la literatura va permetre a Faulkner crear una segona *Comèdia humana*, amb els llibres repartits en diferents cicles: els propietaris, els ciutadans, els pagesos pobres, els negres...

Faulkner passava temporades a Hollywood com a guionista, per motius econòmics. Ell ho anomenava “la mina de sal”. Apareix com a guionista en films com *To Have and Have Not* i *The*

Big Sleep, però la major part del temps hi feia de “metge” arreglant diàlegs que fallaven, i creant escenes on calia. Treballava molt més que els seus col·legues, tot i que per regla general havien de suprimir-li paràgrafs llarguissims (“Haig de dir tot això?”, va preguntar Humprey Bogart en llegir un diàleg de sis pàgines escrit per ell). Faulkner feia el que li deien, però sense ambició. Per ell el cine no tenia res a veure amb la literatura. S’enyorava i deia que a Hollywood ningú s’hi arrelava i que no hi passava mai res. Tot el que necessitava per escriure ho tenia dins el cap, i per poc que podia se’n tornava al Sud -on amb prou feines era conegut com a autor.

L’edició, el 1946, de *The Portable Faulkner*, que reunia una selecció de les històries de Yoknapatawpha, li va suposar una mena de resurrecció literària. Fins aleshores Faulkner era conegut sobretot per l’escàndol de *Santuari* (1931), i concretament per l’activitat d’una panotxa en mans de Popeye, un dels personatges més sòrdids de la literatura universal. Molts dels seus llibres ja no es trobaven ni a les llibreries de vell en aquesta època. Tot i els greus problemes econòmics, a Faulkner ni se li va passar pel cap d’acceptar un encàrrec ben remunerat com el d’escriure una guia pràctica del Mississipí. El premi Nobel, el 1950, el va consagrar definitivament, sobretot al poblet d’Oxford, on encara el consideraven un simple extravagant. Va continuar escrivint fins a l’últim moment, amb un remarcable afany de superació, allunyat dels cercles intel·lectuals (“Sóc un granger, no pas un literat”) i defensant les essències del Sud -entre les quals no incloïa l’esclavatge.

Una obra tan personal com la de Faulkner s’havia de destil·lar en soledat. Els seus llibres produeixen una sensació de llibertat absoluta, d’absència de regles preconcebudes. Són asimètrics i imprevisibles. Un crític va dir en una ocasió que no n’hi ha cap que no tingui alguna debilitat estructural, però això no devia importar gaire a l’autor. Les seves innovacions tenen més a veure amb la traça manual que amb la saviesa abstracta del científic. Al contrari que la majoria dels escriptors d’aquest segle, el seu estil es va complicant a mesura que passen els anys. Els períodes llarguissims, les ressonàncies bíbliques, els circumloquis i digressions, alteren la percepció lineal del lector i el submergeixen en un univers de sensacions, més que d’accions. Els llibres de Faulkner exigeixen en el lector un nivell de concentració proporcional al que va requerir escriure’ls.

La biografia de Peter Nicolaisen és modèlica. Coneix el Faulkner autor i el Faulkner home (en la mesura que es puguin separar) i els relaciona amb respecte i distància, lluny de l’hagiografia i del sensacionalisme. El llibre funciona també com a introducció al comtat de Yoknapatawpha i als seus habitants més rellevants. Uns habitants que, com diu Faulkner en una carta, continuen vivint quan la novel·la s’ha acabat.